CZĘŚĆ X. № 59. ROK 5. (1834.)

TYGODNIK PETERSBURSKI.

Wychodzi we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się pod adresem: do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, do Expedycyi Gazet Petersburskiego Pocztamtu, lub do xięgarni Smirdina; w Warszawie, w drukarni Zawadzkiego i Węckiego i w Biurze informacyjném; w Wilnie, w xięgarni Zawadzkiego; nadto we wszystkich Pocztowych w kraju urzędach.

GAZETA URZĘDOWA KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Cena *Roczna:* w Rossyi, s pocztą, a w stolicy, z noszeniem do mieszkań, 50 rub. as. *Półroczna,* 25 r. ass. Bez poczty, dla odbierających w xięgarni Smirdina: *Roczna,* 45 r. as. *Półroczna,* 25 r. as. Dla Królestwa Polskiego: *Roczna,* 55 r. *Półroczna,* 28 r. ass.

Piątek, $\frac{3}{15}$ Sierpnia.

Wiadomości krajowe.

Petersburg $\frac{2}{14}$ *Sierpnia.*

Przez roskazy dzienne Cesarskie z dnia 24 Lipca, liczący się w jeździe Major *Popow* mianowany Placmajorem w Grodnie; Adjutantem zaś placu w temże mieście, Sztabs kapitan Białozierskiego pieszego pułku *Gajewski,* (który ma się też liczyć w wojsku), na miejsce Kapitana Lupula. Otrzymują dymissye: liczący się w jeździe Pułkownicy: *Swieczyn* 3 z rangą Jenerał-majora, mundurem i pensyą dwóch trzecich części gaży i *Snarski* s pensyą całkowitej gaży.—S powodu ran: liczący się w jeździe Pułkownicy: *Borisow* 2, hr. *Tołstoj* 2, obaj z rangą Jenerał-majorów, mundurem i pensyą całkowitej gaży; *Karski,* Jenerał-majorem i baron *Diebitsch* 2, z mundurem i pensyami: pierwszy całkowitą, według Ustawy 6 Grudnia 1827, ostatni zaś całkowitej gaży.

— Jenerał xiążę *Lieven,* Kurator J. C. M. W. X. Cesarzewicza Następcy Tronu, przybył tu do stolicy ze swą rodziną. Xiążę ten z Londynu do Hamburga przypłynął na statku parowym Królewsko-angielskiej marynarki *Lightning.*

— P. Dežurny Jenerał Głównego Sztabu J. C. M.' Jenerał adjutant *Kleinmichel* miał szczęście otrzymać od N. Cesarza Jmci Reskrypt, datowany w Alexandryi, pod Peterhofem, 31 Lipca b. r. treści następnéj:

«*Piotrze Andrzejowiczu.* Przykładnie czynna służba wasza, została znowu odznaczoną szczególnym dowodem gorliwości waszéj, w zaspokajającem ze wszech miar i widokom Moim zupełnie odpowiedniem wykonaniu szczególnych poleceń, przezemnie wam danych. Oświadczając wam za to zupełną Mą wdzięczność, miło Mi zapewnić was przy tém zdarzeniu o niezmiennej Mojej ku wam życzliwości, s którą pozostaję wam przychylnym.»

Ustawa o domowych Przewodnikach, Nauczycielach i Nauczycielkach.
zatwierdzona przez N. Pana 1 Lipca b. r.

(Ciąg dalszy.)

Rozdział III.

§ 13. Examen na stan domowego Nauczyciela odbywa się w Uniwersytecie lub Lyceum, w tych zaś guberniach gdzie wyższych naukowych zakładów niema, w Gimnazyum. W dwóch pierwszych razach, pod prezydencyą Rektora Uniwersytetu lub Dyrektora Lyceum, zbiera się na ten cel szczególny Komitet s Professorów, dających przedmioty, do których się examen stosuje; w ostatniém zaś zdarzeniu, prócz Dyrektora i wszystkich w ogólności Nauczycieli Gimnazyum, obecnym jest na examinie Honorowy tego zakładu Dozorca.

§ 14. Życzący otrzymać stan domowego Nauczyciela niewprzód do examinu się dopuszczają, aż po złożeniu świadectw metrycznych i pochwalnych wzmianek o prowadzeniu się ich i moralnych przymiotach od zakładów, w których byli wychowani, tudzież od zwierzchności tych miejsc, gdzie mieszkali.

§ 15. Dymissyonowani urzędnicy wojskowi i cywilni, pragnący otrzymać stan domowego Przewodnika, jeśli z mocy § 9 mogą do tego mieć prawo, lub też staną do examinu na stan domowego Nauczyciela, powinni złożyć dane im przy dymissyi atestaty. Wykreśleni za złe prowadzenie się, lub z zastrzeżeniem iż do żadnej służby przyjmowani być nie mają, tudzież zostający pod sądem, lub nieuniewinnieni przez sąd za naganne postępki, w żadnym razie nie mogą być przyjęci do stanu domowego Przewodnika lub Nauczyciela.

§ 16. Osoby, należące do klass ludności płacącej podatek, jeżeli oświadczą chęć zdania examinu na stan domowego Nauczyciela, powinny, prócz poświadczeń, wymaganych przez § 14, złożyć nadto świadectwo o uwolnieniu ich przez właściwą gromadę.

§ 17. Cudzoziemcy, z zagranicy do Rossyi, już po wydaniu niniejszej Ustawy, przybywający, jeżeli chcą mieć prawo pełnienia obowiązków Nauczycieli domowych, stawając na mocy tej Ustawy do przepisanego na ten stan examinu, powinny, prócz ogólnie wymaganych metryk chrzestnych, złożyć nadto zaletne poświadczenia od Missyi

Rossyjskiej w tym kraju, skąd przybywają; od zostających oddawna w Rossyi cudzoziemców takowych świadectw nie wymaga się, lecz ci ostatni, (równie jak i pierwsi, jeżeli już czas niejaki w Rossyi mieszkali), mają składać pochwalne świadectwa o dobrém prowadzeniu się swojem i moralnych przymiotach od zwierzchności tych miejsc, gdzie pobyt mieli, tudzież od wiarogodnych osób, którym są znani.

§ 18. Examinowany na zgromadzeniu Komitetu powinien słownie odpowiedzieć, w każdym przedmiocie, którego nauczać zamierza, na kilka zagadnień, wybranych przez się s tych, jakie mu tym końcem przez Rektora lub Dyrektora zadane będą. Nadto, Professor lub Nauczyciel tegoż przedmiotu zada mu ustnie kilka innych pytań, na które również ustnie ma odpowiadać.

§ 19. Po zadość tym warunkom uczynieniu, examinowany, nie wychodząc ze Zgromadzenia, na podaną sobie temę, tyczącą się głównego przedmiotu examinu, powinien napisać krótką rozprawę, w Rossyjskim lub jednym z nowożytnych obcych języków.

§ 20. Chcący otrzymać stan domowego Nauczyciela, ma nadto, w obec wszystkich examinatorów, dać na próbę lekcyą w przedmiocie jednego s poddziałów wybranej przez się nauki.

§ 21. Protokół examinu, podpisany przez prezydującego i wszystkich Członków Zgromadzenia Komitetu, z załączeniem w oryginałach pisanej przez examinowanego rozprawy, metryki jego i świadectw o dobrych obyczajach, tudzież, jeżeli jest s klassy podatkowej, świadectwa od gromady o jego uwolnieniu, przedstawiony będzie porządkiem ustanowionym do Kuratora okręgu naukowego. Jeżeli examin miał miejsce w Gimnazyum, w takim razie Uniwersytet, po należytém roztrząśnieniu, przyłączy do protokołu własne swe zdanie.

§ 22. Kurator, po przekonaniu się że wszystkich tych dowodów o przymiotach moralnych, zdolnościach i wiadomościach przedstawionego kandydata, wyda mu szczególne, ze swym podpisem, świadectwo na stan domowego nauczyciela; w razie zaś jeżeli ten należy do klassy podatkowej, przedstawi Ministrowi Oświecenia o wyłączeniu go ze spisów takowej klassy.

§ 23. Dla otrzymania od Kuratora okręgu świadectwa na stan Przewodnika domowego, należy tylko przedstawić ustanowionym porządkiem, przez pośrednictwo miejscowej szkólnej Zwierzchności, attestat na tytuł Rzeczywistego Studenta, lub dyplomat na stopień uczony i wymagane w §§ 14, 15, 16 i 17 poświadczenia.

§ 24. Kuratorowie Okręgów naukowych, co cztery miesiące, przedstawują do Ministra Oświecenia, według przepisanej umyślnie na to formy, tablice wydanych przez się tego rodzaju świadectw.

§ 25. Przy wejściu Przewodnika lub Nauczyciela do domu prywatnego, w celu wychowywania dzieci, świadectwo jego powinno być niezwłocznie okazane Dyrektorowi Gimnazyum i powiatowemu Marszałkowi tego miejsca, gdzie wstępujący ma mieć stały pobyt; ci zaś urzędnicy oznaczają na niem czas, kiedy im było okazane.

§ 26. Prawidło, w poprzedzającym § wyrażone, ma być ściśle zachowywane przy przeniesieniu się domowego Przewodnika lub Nauczyciela na stały pobyt do innéj gubernii, lub przy wejściu do innego domu.

§ 27. Minister Oświecenia ma ułożyć prawidła i ustanowić stosunki, w jakich osoby, wstępujące do stanu domowych przewodników i Nauczycieli, na zasadach niniejszej Ustawy, mają się znajdować względem Zwierzchności szkolnej i w ogólności względem władzy Ministerstwa Oświecenia, do którego ze służby swojéj zaliczają się.

Rozdział IV.

O korzyściach i prerogatywach, udzielających się poddanym Rossyjskim, którzy nabędą prawa wychowywania dzieci w domach prywatnych.

§ 28. Ktokolwiek, według brzmienia niniejszéj Ustawy, otrzyma stan domowego Przewodnika, lub domowego Nauczyciela, uważa się za zostającego w rzeczywistéj służbie rządowéj, w Wydziale Ministerstwa Oświecenia i dopokąd w tym stanie się znajduje ma prawo nosić wice-mundur, ustanowiony dla urzędników tego Ministerstwa, z gubernijalnemi na guzikach herbami.

§ 29. Domowi przewodnicy, w rzeczywistém pełnieniu obowiązków swego stanu, przed zatwierdzeniem ich w randze, przez attestaty dla nich wskazanéj, lub z uczonego stopnia im należnéj, używają tymczasowie praw klassowych urzędników.

§ 30. Domowi nauczyciele, chociażby żadnéj nie mieli rangi, na téjże zasadzie, tymczasowie, do czasu otrzymania rangi 14 klassy, używają praw osobistéj szlachty.

§ 31. Każdy Przewodnik, po roku pochwalnego pełnienia obowiązków swego powołania w domu prywatnym, za poświadczeniem rodziców, lub też zastępujących dla dzieci ich miejsce, tudzież powiatowego Marszałka i miejscowej Zwierzchności szkolnej, o jego dobrém prowadzeniu się, gorliwości i zdolnościach, zatwierdzony będzie, porządkiem ustanowionym, w randze, odpowiednéj jego tytułowi Studenta, lub uczonemu stopniowi, jeżeli posiada takowy, stosownie do przywilejów zakładu, w którym nauki pobierał.

§ 32. Domowi Nauczyciele, pochodzący s klass ludności podatkowéj, wyrażonym wyżej porządkiem ze spisów takowéj ludności wyłączeni, jeżeli w przeciągu dwuletnim nie zaczną pełnienia obowiązków nowego swego stanu, lub się okażą niezasługującemi w nich na zaufanie, zwracają się do pierwiastkowego bytu, lub wybierają sobie inny, na zasadzie praw istnących.

§ 33. Ci, którzy się kształcili w Gimnazyach, lub równego im stopnia zakładach naukowych i przyjęci zostali do stanu domowo-Nauczycielskiego, jeżeli z mocy Ustaw tych zakładów, w których nauki pobierali, mają podług atestatów swych prawo do rang oficerskich (klassowych), zatwierdzani będą w tych rangach porządkiem ustanowionym, *po roku* rzeczywistego pełnienia obowiązków stanu.

§ 34. Ci zaś, którzy się uczyli we wspomnianych zakładach, lecz nie otrzymali przy wyjściu z nich prawa do rang klassowych, wszedłszy do stanu domowo-nauczycielskiego, przy rzeczywistém i należycie zawiadczoném pełnieniu jego obowiązków, odbiorą, na przedstawienie właściwéj Zwierzchności, rangę 14 klassy, na zasadach następujących:

a) Pochodzący ze szlachty dziedzicznej — *we dwa lata.*

b) Synowie szlachty osobistéj, dziedzicznych obywateli pocześnych, kupców 1 gildyi, duchownych, mających święcenie, (священнослужителей) wyznań Greko-rossyjskiego i Greko-unitskiego, tudzież synowie pastorów ewangelickich i reformowanych — *we trzy lata.*

c) Synowie sług sądowych i kancelaryjnych, uczonych i artystów, niemających rang — *w pięć lat.*

d) Pochodzący s klass, nie mających prawa wchodzenia do służby rządowéj—*w ośm lat.*

§ 35. Niemający świadectwa od Gimnazyj, lub innych równych im zakładów, lub ci, którzy się tylko w niższych uczyli szkołach, równie jak i ci, którzy wzięli tylko domowe wychowanie, jeżeli, porządkiem przepisanym, otrzymają stan domowego Nauczyciela, przy zaświadczeniu o rzeczywistém i nienaganném pełnieniu jego obowiązków, mogą być, na przedstawienie Zwierzchności, nagrodzeni rangą 14 klassy w następnym sposobie:

a) Pochodzący ze szlachty dziedzicznej—*we trzy lata.*

b) Synowie szlachty osobistéj, dziedzicznych poczestnych Obywateli, kupców 1 gildyi, duchownych, mających święcenie, wyznań Greko-rossyjskiego i Greko-unitskiego, tudzież Ewangelickich i Reformowanych Pastorów—*w lat pięć.*

c) Synowie sług Sądowych i kancelaryjnych, uczonych i artystów, niemających rang,—*w siedm lat.*

d) Pochodzący s klass niemających prawa wchodzenia do służby Rządowéj—*w dziesięć lat.* (*d. c. p.*)

— 15 Lipca miało miejsce w Kijowie uroczyste otwarcie Uniwersytetu Św. Włodzimierza, następnym porządkiem.

O godzinie 9 rannéj, przy liczném zgromadzeniu obywatelstwa i osób innych stanów, wszyscy urzędnicy Uniwersytetu udali się do Pieczerskiej Laury, gdzie dnia tego w Cerkwi Wniebowzięcia N. Maryi Panny, według zwyczaju, celebrował Najprzew. Metropolita Kijowski *Eugeniusz.*

Po skończeniu liturgii i nabożeństwa w Laurze, s powodu dnia Św. Wielkiego Xiążęcia Włodzimierza, przybyli do zajętego przez Uniwersytet domu: Metropolita *Eugeniusz*, Jenerał-feldmarszałek xiążę von der *Osten-Sacken*, Jenerał-gubernator hrabia *Lewaszow*, wyższe duchowieństwo, znakomitsi urzędnicy wojskowi i cywilni i wielka liczba obywateli i szlachty z okolicznych gubernij, umyślnie przybyłych na tę uroczystość do Kijowa.

Po odbyciu przez Metropolitę modłów, połączonych z obrzędem święcenia wody i po pokropieniu nią sal Uniwersytetskich, Sekretarz Rady odczytał Cesarskie Ukazy o ustanowieniu w Kijowie Uniwersytetu Św. Włodzimierza, o przyprowadzeniu do skutku jego Ustawy i Etatu, i o zniesieniu Lyceum w Orszy; Syndyk zaś Uniwersytetu odczytał zdanie sprawy o czynnościach Rady w przedmiocie otwarcia tego wyższego naukowego zakładu.

Potém chór śpiewaków, s towarzyszeniem muzyki, wykonał śpiew: «Boże zachowaj Cesarza.»

Po skończeniu tego, mieli mowy: Kurator okręgu naukowego Kijowskiego, Marszałkowie gubernijalni: Kijowski hrabia *Tyszkiewicz* i Wołyński *Leńkiewicz*, tudzież sprawujący obowiązki Podolskiego gubernijalnego Marszałka *Rakowski;* wszystkie te mowy były w języku rossyjskim.

Następnie, przez Dziekana Uniwersytetu, Professora Zwyczajnego *Maximowicza*, ofiarowane zostały dyplomata na godność Członków honorowych tegoż, Metropolicie *Eugeniuszowi*, Jenerał-feldmarszałkowi von der *Osten Sacken*, i Jenerał-gubernatorowi hrabi *Lewaszew*.

Potém Jenerał-feldmarszałek własnoręcznie rozdawał nowoprzyjętym studentom szpady.

Nakoniec chór śpiewaków z muzyką śpiewał ułożone do tej okoliczności wiersze.

Wieczorem dnia tego dom zajęty przez Uniwersytet, zakłady Rządowe i prywatne, równie jak i całe miasto, były oświecone.

16 Lipca Uniwersytet dawał obiad, na który było zaproszonych do 500 osób znakomitszych obywateli; i szlachta trzech zachodnich gubernij postanowiła, w d. 18 tegoż miesiąca, dać bal na cześć Uniwersytetu, na który do 1,000 osób zaproszenie odebrało.

Żywe uczucia, których szlachta dała w tém zdarzeniu dowody i powszechna radość mieszkańców Kijowa, każą rozumieć że dzień otwarcia Uniwersytetu Ś. Włodzimierza nazawsze pamiętnym dla nich zostanie.

Godzi się też spodziewać, że ten rozsadnik nauk, wolą Monarchy założony pod opieką Wielkiego Włodzimierza i o kilka kroków od grobowca Jarosława, przyjmie się i będzie kwitnął przez długie wieki, ku większemu umocnieniu Ruskiego ducha, ku rozszerzeniu zdrowych zasad, pożytecznych i niezbędnych wiadomości, i ku spojeniu wszystkich wiernych poddanych węzłem nierozerwanéj jedności. (*Pszcz. Półn.*)

— Do Petersburga przybyli: 24 z. m., z Witebska, inspektor tameczn. Gimn. 8 klassy *Wodar;*—26*go*, z Wyborga, Lityńskiego pow. obyw. *Witosławski*. Wyjechali: 25—28*go*, do Kamieńca-Podolsk., starszy naucz. tameczn. Gimn. R. Hon. *Keri;* do Witebska, spraw. obowiązek Dyrektora szkół tamecz. gub. Ass. Koll. *Orłow;* do Grodna, Radca tamecz. gubernialn. rządu Radca Hon. *Anisimow.*

Warszawa 1 *Sierpnia.* 28 z. m. w nowouorganizowaném tutejszem Gimnazyum, którego pierwszy rok naukowy właśnie w tym się dniu ukończył, odbyła się uroczystość naukowa, na której obecnym był Dyrektor Komissyi Rządowej spraw wewn. i ośw. Jen.-por. *Gołowin*, s członkami Rady Stanu PP. Walewskim, Szaniawskim i innémi znakomitszemi urzędnikami. Zagaił ją Dyrektor Gimnazyum, poczém uczniowie czytali prace swoje w języku rossyjskim i polskim. Professorowie Kucharski i Waga odczytali rosprawy naukowe: pierwszy o chronologii u Sławian, ostatni zaś w przedmiocie gospodarstwa wiejskiego.

— 27 z. m. umarła tu hrabina *Krasińska*, urodzona Czacka, matka Jenerał-adjutanta J. C. M. hrabi Wincentego Krasińskiego. (*podług Gazet Warsz.*)

Wiadomości zagraniczne.

Londyn 31 *Lipca.* W izbie parów 26 b. m. hrabia Winchelsea domagał się od pierwszego ministra jasnego i dokładnego wyłożenia zasad, jakich nowy gabinet trzymać się zamierza w swojej wewnętrznej i zewnętrznej polityce. «Oświadczenie takie, mowił, zdaje mi się nieodbicie potrzebném przy każdém objęciu steru rządu przez nowego ministra; nigdy zaś nie można było domagać się o nie słuszniej jak, w obecnym stanie kraju. W żądaniu tém nie przewodniczy mi ani duch partyi, ani chęć wzniecenia rządowi nowych trudności; lecz ostatnia reforma sprowadzoną została przez środki konstytucyi przeciwne, równowaga pomiędzy władzami krajowemi zupełnie jest

zerwana i kraj więcej niż kiedy do zguby dąży.—Ganiąc kolejno politykę jakiej się rząd trzymał w przedmiocie Hiszpanii, Portugallii i Hollandyi, hrabia Winchelsea usilnie dopytywał się, czyli wdawano się jakimkolwiek sposobem do ostatnich spraw Hiszpanii. «Czytałem, mówił, w gazetach iż rząd zatrzymał właśnie jeden okręt ładowny bronią dla don Karlosa, i widzę się zmuszonym żądać objaśnienia: czy istnieje pomiędzy Francyą i Angliją jaki traktat względem utrzymywania na tronie Królowej?»

Lord Melbourne odpowiedział, «mimo najlepszych chęci okazania szlachetnemu hrabi całego poważenia i względów na jakie zasługuje, trudno jest pojąć jego zapytania, a tem bardziej odpowiedzieć na nie. Zważając iż ministerstwo terazniejsze nie jest nowém, lecz tylko dalszym ciągiem dawnego, zdawałoby się zbyteczną żądać nowej rękojmi zasad obecnego rządu, celów i środków jakie ma na widoku, lub też domagać się szczególnego wyznania wiary od naczelnika gabinetu. Co do polityki zewnętrznej, zachowano w zupełności zasady dawniejszego rządu; będzie się miało na celu utrzymanie powszechnego pokoju i zawierać się będą traktaty, jakich okoliczności i położenie naszego kraju i całej Europy wymagać będzie. Zasada niewdawania się bezwątpienia przyjętąby być powinna za regułę ogólną; lecz wyznać też należy iż niemasz prawidła bez wyjątku. Jeśli szlachetnemu hrabi zdaje się iż rząd w czémkolwiek źle postąpił, wolno mu uczynić izbie szczególny o tém wniosek, a ministrowie potrafią się bronić. Co się tyczy polityki wewnętrznej, trzymamy się linii nader prostej i dobrze oznaczonej, ażeby postępować stale ku rozsądnym reformom, jakich okoliczności wraz ze światłą większością narodu wymagają.»

Hrabia Winchelsea oświadczył, że na téj odpowiedzi nie zaprzestaje.

Margrabia Londonderry użalał się iż dotąd nie dano izbie dostatecznych objaśnień w przedmiocie traktatu poczwórnego przymierza i zapowiedział iż wznowi to pytanie przed zamknieniem sessyi. Chciał podobnież dowiedzieć się czyli prawdą jest, iż niektóre okręty, przeznaczone do Hiszpanii, zatrzymane zostały z roskazu rządu na Tamizie.— Lord Melbourne odpowiedział że nic o tém nie wie.

— W izbie niższej 25 b. m. lord Althorp dał niektóre szczegóły o obecnym stanie skarbu państwa. W roku kończącym się 5 Lipca, dochody skarbu wyniosły do 46,914,586 f. sterl., wydatki do 44,737,556 f. sterl., co daje czystą przewyżkę 2,177,030 f. sterl. Na rok co się właśnie rozpoczął wydatki ocenione są na 45,729,000 f. sterl., s których 750,000 idzie na procenta od 20 milijonów, wyznaczonych osadnikom Indyj zachodnich, w sposób wynagrodzenia za wyzwolenie murzynów. Lord Althorp spodziewa się w tym roku przewyżki do 1,815,000 f. sterl. w dochodach, i w skutek tego zapowiedział iż zamierza o zniesieniu lub zmniejszeniu niektórych podatków; a mianowicie: podatku od domów o 1,200,000, poborów celnych od przywozu i wywozu rozmaitych towarów o 200,000 i t. d.; ogółem o 1,581,000 f. sterl., coby zawsze zostawiło jeszcze 234,000 w przewyżce. Z innej strony minister doradza zwiększenie o 50 procentów poboru od pozwoleń przedaży trunków, s czego spodziewa się do 160,000 f. sterl. dochodu. Podobnież znacznego zwiększenia dochodów oczekuje od nowych zmian poborów ze szczególowych wyprzedaży piwa, tudzież s szynkowania mocnych trunków w Irlandyi.

Paryż 28 Lipca. Xiążę Montebello (syn marszałka Lannes) mianowany został ministrem francuskim w Stockholmie, na miejsce margrabi St.-Simon; baron Talleyrand, dotychczasowy minister w Hamburgu, ministrem w Kopenhadze; na jego miejsce ministrem w Hamburgu dotychczasowy minister w Darmstadt, P. de Bussiéres; nakoniec P. de Lagrenée, sekretarz poselstwa w Petersburgu, na miejsce tego ostatniego, ministrem w Darmstadt.

— Telegraf Bayoński daje nam następujące wiadomości z Madrytu z d. 22 b. m.: «W skutek rozruchów 17go b. m. władze cywilne i wojskowe Madrytu zostały zmienione. Spokojność zupełnie jest przywróconą. Królowa Jmć spodziewaną tu jest na 24 b. m., i osobiście zgromadzenie kortezów otworzy. Cholera ciągle panuje w mieście, zdaje się jednak upadać w swéj sile.»

— Wyrokiem z d. 16 b. m. don Karlos złożył, pod swoją prezydencyą, juntę centralną, dla zarządu wszystkiemi interesami stanu. Składa się ona z hrabi Villemur, margrabi Valdespina, jenerał-porucznika Tomasza Zumalacarreguy, jenerałów Eraso i Veranda, byłego prezydenta junty Nawarskiej don Juan Etcheveria i dawnego członka tejże junty Juan Chrisostomo Vidaldando.

— Podróżni przybyli 18 b. m. do Burgos z Madrytu opowiadają o krwawej utarczce jaką stoczyli powstańcy Kastylscy z wojskiem Królowej na drodze pomiędzy temi dwóma miastami. Powstańcy utracić w niej mieli 144 ludzi. Na czele ich znajdował się xiądz Merino, który się znowu w tych stronach ukazał. Według doniesień z Soria, powstańcy, w liczbie 1,000 ludzi, pod wodzą Mérino, Cuevillas i Basilia, weszli do Agreda. Wiedziano wszakże że pułkownik Albrien ściga ich że znacznemi siłami.

— Piszą z Bayonny: «Rodil nałożył na kapitułę duchowną miasta Pampeluny kontrybucyą 25,000 piastrów. Jenerał ten zajmuje się teraz obwarowaniem niektórych swoich stanowisk, ażeby mógł opuścić je bez obawy, dla udania się w pogoń za powstańcami na czele 16,000 piechoty, 1,6000 jazdy i 7 dział. Zdaje się iż jenerał ten zmienił poczęści swoje plany, i, zamiast wpędzenia rokoszan do Francyi, starać się będzie o zmuszenie ich do przejścia rzeki Ebro, i że w skutek tej kombinacyi żaden z nich ujść mu nie zdoła. Wojska Królowej zajmują ciągle Puente la Reyna, Estella i ich okolice. Główna massa karlistów znajduje się w Piedra Millera, t. j. zaledwie o 2 mile od wojska Królowéj. Stąd też spodziewano się co chwila bitwy, chociaż nie wiadomo s pewnością jaki może być jej wypadek. Wojsko jenerała Rodil liczniejszem jest i lepiej ćwiczonem; ale za to powstańcy ożywieni są niepojętą gorliwością ku sprawie don Karlosa, a obecność jego zagrzewa ich do zapamiętałości.

— Estella, gdzie 20 b. m. Rodil miał główną swoję kwaterę, jest małém miasteczkiem leżącem przed Lerin i Lodosa, o 10 mil od Pampeluny, a 8 od Salvatierra. To ostatnie miasteczko leży na drodze do Vittoria, o mil 6 od Pampeluny.

Onate leży o 2½ mili na północ Salvatierra, o 1½ mili od Mondragon, miasta ważnego i obronnego, położonego po nad wielkim gościńcem z Bayonne do Vittoria.

Segura leży o 3 mil na północ-wschód Onate, o 2 mile od Villafranca, i innego miasteczka podobnież nad gościńcem położonego. Atagna leży o milę od Segura, a Alzazua, gdzie stały wojska Zumalacarreguy, o ½ mili od Atagna. Są to małe wioski.

Nakoniec Valcarlos, gdzie się, jak sądzą, don Karlos osobiście udał, jest równiną u gór Pyrenejskich, nad samą granicą francuską na drodze z St. Jean du Port do Pampelony, o 15 mil na północ tego ostatniego miasta. Valcarlos oddzieloną jest od doliny Bastan, na której leży Elisondo, przez francuski kanton des Adules, tworzący rodzaj klina zachodzącego w granicę Hiszpańską.

Elisondo, o którém tak często mowa, jest miasteczkiem opatrzoném w warowne koszary, tworzące rodzaj zamku, i leży na równinie Bastan, u zródeł Bidassoa, o 5 — 6 mil od Aïnhoé, pierwszej wsi francuskiéj.

Haga 28 Lipca. Wyrokiem Królewskim z d. 25 b. m. wszyscy oficerowie i żołnierze wojska ruchomego zwanego Schoutery otrzymali nieograniczony urlop da powrotu do domów. Wiadomość ta sprawiłą wszędzie najżywszą radość.

Najpoźniejsze wiadomości.

Przez statek parowy.

Z Londynu 1 Sierpnia. Hrabia Mulgrave przyjął ostatecznie urząd Strażnika pieczęci, z głosem w Gabinecie. Pogłoska o odjeździe lorda Durham do Irlandyi jest bezzasadna.

— Według listów otrzymanych z miast Mexico i Vera-Cruz, po 9 Czerwca, stan rzeczy w tym kraju jest dotąd niepewny. Poróżnienie między prezydentem Santa-Anna i Izbami we względzie zabrania na skarb dóbr zakonnych, czemu się Prezydent przeciwił, skończyło się na rozpuszczeniu Izb. Wojsko i arystokracya kraju jest za nim, lecz prowincye północne otwarcie za Izbami się oświadczyły.

— Doktor Bowring wrócił do Paryża, w celu prowadzenia dalej poruczonych mu układów handlowych między Angliją i Francyą.

— Wielkorządca Indyj-Wschodnich wypowiedział wojnę jednemu s tamecznych Królików, Rajasowi kraju Coorg, w obwodzie Mysory, który się naraził Kompanii przez ucisk podległego sobie ludu i zuchwałe odezwy do Wielkorządzcy. Wysłane przeciw niemu wojska przypuściły pomyślny attak do obwarowanéj stolicy i walka ta bezwątpienia wkrótce się ukończy na zupełném pokonaniu Królika.

— Piszą s Falmouth, pod d. 30 Lipca, że tam przybył z Lizbony bryg angielski Nautilus, po 17 dniowéj przeprawie. Przywiozł on zaspokajające wiadomości o zdrowiu don Pedra, które się znacznie poprawiło. W Lizbonie ustanowiono oddzielną policyą, która czynnie zapobiega nadużyciom. Oczekiwane otwarcie kortezów wzbudza powszechny interes.

— W Londynie, w tygodniu kończącym się 22 Lipca, było jedenaście przypadków cholery; w początku zaś następnego tygodnia liczba chorych wynosiła już 97.

S Paryża 30 Lipca. Tegoroczny obchód rocznicy rewolucyi Lipcowéj trwał tylko przez dwa dni: 28 i 29. Na przeglądzie, który sam Król odbywał, było zgromadzonych do 40,000 gwardyi narodowéj. Obchód odbył się w najlepszym porządku i Król był wszędzie witany oznakami radości i przywiązania.

— *Messager* czyni uwagę iż w tej właśnie chwili kiedy cała stolica obchodzi rocznicę rewolucyi lipcowéj, sprawionej przez dziennikarską wymowę, 30 wydawców rozmaitych gazet zostaje pod sądem w więzieniach.

— Jutro, 31 Lipca odbyć się ma uroczyste otwarcie nowej sessyi izb, przez samegoż Króla. Wszyscy obecni w stolicy jenerałowie wezwani zostali do towarzyszenia J. K. M. podczas przejazdu s pałacu Tuileries do sali posiedzeń parlamentu.

— Dzisia, o 2ej s południa, odbyło się w sali izby deputowanych przygotowawcze posiedzenie, na którém obrano została deputacya dla powitania Króla przy otwarciu nowej sessyi. Krzesło prezesowskie zajął tymczasowo najstarszy wiekiem członek izby, margrabia Gras de Préville.

— Zwyczajna sala posiedzeń izby deputowanych w pałacu Bourbon zupełnie przygotowaną już została do uroczystości 31 b. m. Na miejscu gdzie się znajdować powinny krzesła prezydenta i sekretarzy wzniesiony został tron, który przyozdobiono trojkolorowémi chorągwiami. Obecni w Paryżu deputowani zawczasu poobierali już sobie miejsca, co każe się domyślać iż tą razą rozmaite stronnictwa bardziej niżeli ostatniej sessyi jedne od drugich oddzielone będą. P. Berryer obrał sobie miejsce obok ministrów, P. Cormenin obok P. Viennet, P. de Podenas obok P. Garnier Pagès, jenerał Bugeaud obok P. Mauguin. Wszyscy legitymiści siedzieć będą na prawéj stronie, gdzie PP. Berryer i Hennequin poodznaczali imionami swojemi skrajne ławki. Po lewej, na pierwszej ławce skrajnej siedzieć będą P. Odilon Barrot i Lafitte. Zwyczajne miejsce jenerała Lafayette zajął krewny jego P. de Tracy.—W Paryżu znajdować się już ma do 300 deputowanych.—Mowa Królewska, mająca otwarcie izb zagaić jest przedmiotem powszechnych rozmów, i utrzymują iż ułożenie tego aktu było powodem do żywych sporów pomiędzy członkami gabinetu.

— 29 Lipca z rana rząd otrzymał z Bayonny depeszę telegraficzną z d. 28 następującej treści, «Don Karlos przybył wczora do Lesaca, nad samą granicą francuską. Zavala z biskajczykami stoi w okolicach Oyarzum. Jauregny dąży przeciw niemu. Rodil znajduje się na równinie Borunda, i usiłuje otoczyć Zumalacarreguy, stojącego pod Lecumberry. Jutro spodziewać się można stanowczych wypadków. Dotąd nic ważnego nie zaszło.»

— *Journal des Débats* daje nam następujące jeograficzne objaśnienia powyższych wiadomości. «Lesaca, gdzie się don Karlos 28 b. m. znajdował, jest małą wioską leżącą na lewym brzegu Bidassoa, o ½ mili od Biriaton, pierwszéj wsi francuskiéj, gdzie stoi teraz jeden batalijon 4go lekkiego pułku. Oyarzum, jest inną wioską na drodze z Bayonny do Vittoria, o 2 mil od Irun. Lecumberry, gdzie stał Zumalacarreguy, leży na pół drogi s Pampeluny do Tolosy, u wejścia do wąwozu pomiędzy górami. Stanowisko to panuje nad gościńcem. Zajęcie Oyarzum przez rokoszan, zostających pod wodzą Zavala i składających prawe skrzydło wojsk Zumalacarreguy, każe się domyślać iż ten ostatni ściąga na jedno miejsce wszystkie swoje siły, dla utrzymywania się na równinie Bastan. Położenie tego miejsca czyniło go zawsze najbespieczniejszym przytułkiem powstańców; zachodzi bowiem daleko wgłąb granicy francuskiej, tak iż ani s prawej ani z lewej strony attakowaném być niemoże, gdy tymczasem s przodu osłonione jest górami i przepaścistemi wąwozy.

— Przez depeszę telegraficzną z Bayonny, datowaną z Madrytu 24 b. m., o 5ej wieczorem, otrzymano tu wiadomość, iż tegoż dnia, o 1ej s południa, Królowa regentka osobiście zgromadzenie kortezów otworzyła, i że stolica zupełnej używa spokojności.

— Piszą s Calais, że jenerał Moreno, który miał towarzyszyć don Karlosowi, przybywszy do tego portu 25 Lipca, został zatrzymany, gdyż pasport za którym jechał okazał się cudzym.

S Paryża 2 Sierpnia. Nowa sessya parlamentu otwartą została przez Króla osobiście 31 z. m. Mowę Królewską, s tej okoliczności mianą, odkładamy do następnego N.

— Donoszą s Tulonu że stojąca tam znaczna flota odebrała roskaz mienia się w gotowości do wyjścia na morze 31 Lipca.

— P. Humann, minister skarbu, wrócił do Paryża.

— Powiadają iż Król Jmć wyjedzie stąd 5 Sierpnia do prowincyi południowych.

— Liczba mnichów zabitych w Madrycie podczas rozruchów 17 i 18 b. m. wynosi do 96; zabito nadto kilkunastu świeckich.

— Przybycie don Karlosa do Hiszpanii oznajmioném zostało przez samą gazetę Rządową Madrycką.

— Wyrokiem Królowej Hiszpańskiej z d. 16 b. m. prezesem izby procerów mianowany został xżę Baylen.

— Donoszą z Malty, z d. 3 Lipca, że flotta angielska, pod roskazami admirała Rowley, wrócić miała z Vourla do Malty. Składa się ona z 21 żagli i 850 dział.

Bruxella 2 Sierpnia. P. Lebeau minister sprawiedl. s P. Rogier minister spraw wewn., podali się do dymissyi i sami oznajmili o tém wczora w izbie reprezentantów, dodając iż prośba ich została przez Króla przyjętą. P. Lebeau powiedział nadto, iż szczególne okoliczności, od woli jego niezależne, nie dozwalają mu objaśnić powodów jego oddalenia się od interesów, lecz iż spodziewa się że izba odda mu, równie jak i kolledze jego, P. Rogier, sprawiedliwość, sądząc iż kroku takowego nie przedsięwzięli nierozważnie, i że powodem doń nie były rosprawy parlamentowe.

Madryt 21 Lipca. Rząd zdaje się ocuconym z letargu w którym zostawał. Wszystkie władze w Madrycie zostały zmienione. Na miejsce kapitana jeneralnego San Martin, mianowany został xiążę de Castio Toreno, na miejsce Corregidora margrabi de Falles, Pan Galdeno; miejsce cywilnego Wielkorządzcy Gor, zajął margrabia de Villa Hermosa; wojskowego Rządzcę, margrabię Espeja, zastąpił jen. Bellide. Policya powierzona została P. Milla.

— W *Indicateur de Bordeaux* z d. 24 Lipca czytamy: «Inkwizycya, która w Hiszpanii *de facto* już nie istniała, została zupełnie *de jure* zniesioną przez wyrok Królowy-Regentki z d. 15 Lipca. Wyrok ten zawiera w treści że Inkwizycya jest na zawsze obaloną, dobra jej i dochody obrócone na upłatę narodowego długu, równie jak i dochody ze 101 kanonij, które od inkwizycyi zależały. Urzędnicy będą pobierali swe gaże, dopokąd inaczéj użyci nie zostaną.

— Listy s St.-Sebastian donoszą, że Rząd zapowiedział władzom miejscowym rychłe przybycie wielkiéj liczby okrętów angielskich, które mają krążyć około brzegów hiszpańskich, i roskazał opatrywać je we wszelkie potrzeby.

Konstantynopol 12 Czerwca. Monitor Ottomański, po długim odpoczynku, znowu się ukazał, i zwyczajem swoim udziela zaległe od ostatniego numeru wiadomości. Między innemi czytamy w nim artykuł następujący: «Po zaszłym zgonie bawiącego tu patryarchy Ormijan-Katolików Jakóba, ci ostatni prosili Sułtana Jmci o utwierdzenie nowoobranego przez nich na tę godność biskupa Angory Aretina. Naród ten tworzy znaczną część rajahów Ottomańskiego państwa, i znaczna liczba znakomitszych jego członków piastuje w ogólnym kraju zarządzie rozmaite urzędy. Prośba ich została przez Sułtana Jmci wysłuchaną, i roskazem Cesarskim zalecono ażeby wspomniany biskup Aretin wyniesiony został na godność patryarchy Ormijan Katolików, i ażeby obrząd jego ustalenia odbył się takim samym porządkiem, jaki niedawno miał miejsce przy podobnem wyniesieniu patryarchy Ormijan schizmatyków.»

— W listach kupieckich s Konstantynopolu widać wielką niespokojność s powodu znacznego zakupna broni, jakie tak sama Porta, jak i z drugiej strony Mehemet-Ali czyni. Sądzą iż sam duch Egyptskiego wojska nie pozwala Ibrahimowi paszy trzymać je w nieczynności, i że czeka tylko pogodnej pory dla wyprowadzenia go przeciw Sułtanowi.

— Według wiadomości z Jaffy, dochodzących 10 Czerwca, w Syryi, pomiędzy mieszkańcami Libanu, odkryto spisek, w którym mieszkańcy wsi, spólnie s turkami, przeciw Egypcyanom działać postanowili. Został on nawet w części przyprowadzonym do skutku. Powstańcy uderzyli niespodzianie na wojsko Egyptskie, opanowali zapasy żywności i przedarli się aż do Jerozolimy, gdzie wszakże przez załogę zostali odparci. Ibrahim pasza wyruszył już przeciw nim; jak powiadają, z dwóma oddziałami od 7000 ludzi.

— *Dostrzegacz Austryacki* donosi z Alexandryi, pod datą 14 Czerwca, iż panowała tam mocna niespokojność względem powstania w Syryi, której interesa coraz się bardziej wikłać poczynają. Cała Samarya zostaje jakby pod bronią. Mehemet Ali wyprawił tam właśnie pułk świeżego wojska, gdyż Ibrahim pasza nie śmie ogołacać z wojska innych swoich stanowisk. Komunikacya pomiędzy Jaffą i Naplous zupełnie jest przerwaną. W tychże dniach odpłynąć miał z Alexandryi jeszcze drugi pułk wojska na posiłek Ibrahimowi paszy przeznaczonego.

WIADOMOŚCI ROZMAITE.

— Dwór Londyński niemało ostatniemi czasy został ubawiony dziwacznemi postępkami pewnego *gentlemana*, mającego, jak mówią, znakomitą w wojsku posadę, który zapamiętale zakochał się w Następczyni Tronu Angielskiego, xiężniczce Wiktoryi. Oficer ten, mający około 50 lat wieku, ściągnął naprzód uwagę nieustanném przechadzaniem się po ogrodzie pałacu Kensington, gdzie mieszka xiężniczka. Zabrawszy znajomość z oddźwiernym ogrodu, dał mu list do xiężniczki, s prośbą iżby pozwoliła widzieć się s sobą na osobności. Nie otrzymując skutku, starał się inny list wrzucić do szczególnego, własnego jej ogródka. Nakoniec Marszałek Dworu P. Conroy, będąc o tém uwiadomiony, sprowadził wartę i wziął od nowego Donkiszota słowo honoru, że pohamuje swe miłosne zapędy i dalszych kroków zaniecha.

Печатать позволяется. С. Петербургъ. 2-го Августа, 1834. *Ценсоръ П. Гаевскiй.*

W DRUKARNI WOJENNEJ.